

บทที่ 1

บทนำ

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 7 คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษามาตรา 52 ให้กระทรวงศึกษาธิการส่งเสริมให้มีระบบกระบวนการผลิตคณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูงโดยการกำกับและประสานให้สถาบันที่ทำหน้าที่ผลิตและพัฒนาครู คณาจารย์ รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษา ให้มีความพร้อมและความเข้มแข็งในการเตรียมบุคลากรใหม่และการพัฒนาบุคลากรประจำการอย่างต่อเนื่อง รัฐพึงจัดสรรงบประมาณและจัดตั้งกองทุนพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาอย่างพอเพียง

หมวด 9 เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มาตรา 65 ให้มีการพัฒนาบุคลากรทั้งด้านผู้ผลิต และผู้ใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้มีความรู้ ความสามารถและทักษะในการผลิต รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีคุณภาพและประสิทธิภาพ (สำนักนโยบายและแผนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ, 2542: 33)

การจัดการศึกษาไม่ว่าจะมีรูปแบบการจัดแบบการศึกษาในระบบหรือการศึกษานอกระบบหรือการศึกษาตามอัธยาศัยก็ตาม เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปแล้วว่าจะต้องพึ่งพาเทคโนโลยีหลายรูปแบบและหลากหลายเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ และมีจำนวนมากพอกับความต้องการของประเทศ เทคโนโลยีที่เป็นที่นิยมใช้เพื่อพัฒนาการศึกษาได้แก่เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อพัฒนาการศึกษาเป็นเทคโนโลยีประเภทหนึ่งที่เป็นที่นิยมใช้เพื่อพัฒนาการศึกษาซึ่งต้องประสานระหว่างเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีการสื่อสารและเทคโนโลยีซอฟต์แวร์ เป็นต้น

ดังนั้น นักเทคโนโลยีการศึกษาที่ผลิตสื่อการศึกษาจึงจำเป็นต้องมีความรู้ ความสามารถ และทักษะเกี่ยวกับเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีการสื่อสาร และเทคโนโลยีซอฟต์แวร์ จนถึงขั้นพัฒนาสื่อการสอนคอมพิวเตอร์ได้และสามารถนำไปผลิตสื่อเพื่อการศึกษาได้เป็นอย่างดี

ความสำคัญของปัญหา

ในภาวะปัจจุบันโลกของเทคโนโลยีสารสนเทศได้กลายเป็นปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนาประเทศและมีบทบาทต่อการศึกษาโดยเฉพาะการใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ และการสื่อสารโทรคมนาคม (Telecommunication) ซึ่งมีบทบาทต่อการพัฒนาการเรียนรู้อุปกรณ์และเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ช่วยสนับสนุนการเรียนรู้อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) ระบบมัลติมีเดีย (Multimedia) ระบบคอมพิวเตอร์ตามประสงค์ (Video on Demand) การประชุมทางไกล (Video Teleconference) อินเทอร์เน็ต (Internet) นอกจากนั้นมีระบบให้บริการด้านต่างๆ เช่น การบริการห้องสมุด การรับรู้ข่าวสาร การค้นหาข้อมูลเพื่อการเรียนรู้ พัฒนาด้านกระบวนการเรียนการสอนยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้โดยการคิดวิเคราะห์ จัดระบบเครือข่ายการเรียนรู้เป็นแหล่งความรู้ จัดกิจกรรมทั้งในและนอกหลักสูตร การปรับกระบวนการเรียนการสอนของครู (เอกวิทย์, 2545: 343-344)

สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ (2542: 32-34) การเปลี่ยนแปลงอย่างหนึ่ง ที่ปรากฏในการปฏิรูปการศึกษาอย่างชัดเจนในประเทศต่างๆ การให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีการศึกษา ซึ่งได้กล่าวว่าเป็นผลมาจากความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยี และการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก สำหรับประเทศไทยแนวคิดในการปฏิรูปการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้มีการให้ความสำคัญกับเทคโนโลยีการศึกษาในระดับสูงเช่นกัน โดยแสดงให้เห็นได้ในหมวดที่ 9 ในพระราชบัญญัติซึ่งเป็นหมวดที่ว่าด้วยเรื่อง เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ประกอบด้วยมาตราต่างๆ 7 มาตราซึ่งได้แก่ มาตราที่ 65 ถึงมาตราที่ 69

สำนักนโยบายและแผน การศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ในการพัฒนาวิชาชีพนั้นสามารถดำเนินการได้หลายรูปแบบและวิธีการ เช่น การฝึกอบรม การศึกษาดูงาน การสัมมนา การศึกษาวิจัย หรือโดยการกำหนดมาตรฐานต่างๆ ในสาขาวิชาชีพของตน เช่น มาตรฐานการปฏิบัติงานหรือมาตรฐานในวิชาชีพ ซึ่งโดยทั่วไปองค์กรหรือสมาคมวิชาชีพของสาขาวิชานั้นๆ เป็นผู้กำหนด ซึ่งวิธีการกำหนดมาตรฐานในวิชาชีพนับเป็นวิธีการหนึ่ง ที่กล่าวได้ว่าเป็นการประกันว่าบุคลากรในวิชาชีพนั้นๆ มีความแตกต่างกันไปตามลักษณะของวิชาชีพนั้นๆ ซึ่งคุณสมบัติดังกล่าวเป็นสิ่งที่ติดอยู่กับตัวบุคลากรซึ่งเป็นการประกันได้ว่าบุคลากรสามารถปฏิบัติงานตามเกณฑ์มาตรฐานของงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชเป็นมหาวิทยาลัยเปิดที่ใช้ระบบการเรียนการสอนทางไกลเป็นหลัก โดยอาศัยสื่อประสมประเภทต่างๆ ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ รายการวิทยุโทรทัศน์ รายการวิทยุกระจายเสียง และการสอนเสริม แต่ปัจจุบัน ได้มีการพัฒนาการเรียนการสอนโดยนำเอาคอมพิวเตอร์มาใช้ในการผลิตสื่อการสอนในระบบโครงข่าย (e-learning) ด้วย ดังนั้น นักเทคโนโลยีการศึกษาในฐานะนักออกแบบระบบสื่อการศึกษาจึงต้องเตรียมตัวและพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวด้วย ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะศึกษาคุณสมบัติและมาตรฐานงานเทคโนโลยีการศึกษา เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมที่เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณสมบัติที่พึงประสงค์ของนักเทคโนโลยีศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ
2. เพื่อศึกษามาตรฐานการปฏิบัติงานของนักเทคโนโลยีการศึกษาสายวิชาชีพในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. นำคุณสมบัติที่พึงประสงค์ของนักเทคโนโลยีการศึกษาให้ผู้บริหารเพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนงานบุคลากรด้านเทคโนโลยีการศึกษาในอนาคต
2. ให้ทราบแนวทางการตรวจสอบ ประเมินตนเอง พัฒนาศักยภาพและการปฏิบัติงานให้ไปในทิศทางที่ถูกต้อง เพื่อมุ่งสู่การเป็นผู้ปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ
3. ผลการวิจัยจะเป็นแนวทางในการกำหนดเกณฑ์นักเทคโนโลยีศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชในยุคเทคโนโลยีสารสนเทศ

คุณสมบัติด้านวิชาการ หมายถึง ความรู้ ความสามารถในการผลิตสื่อการศึกษา การวิจัย การเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาด้านวิชาการแก่นักศึกษาและการบริการสังคม

คุณสมบัติด้านบุคลิกภาพ หมายถึง พฤติกรรมที่นักเทคโนโลยีการศึกษาแสดงออกให้ ผู้เกี่ยวข้องเห็นทั้งทางร่างกายและจิตใจ เช่น ความสุภาพ ร่าเริง การพูด การแต่งกาย และ ความสามารถในการปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้

ผู้บริหาร หมายถึง อธิการบดี รองอธิการบดีฝ่ายปฏิบัติการ ประธานสาขาวิชา 12 สาขาและ ผู้อำนวยการสำนักเทคโนโลยีการศึกษา

ประธานสาขาวิชา หมายถึง ผู้แทนคณาจารย์ หรือผู้นำของคณาจารย์ ในแต่ละสาขาวิชา ทั้ง 12 สาขา

ผู้อำนวยการสำนักเทคโนโลยีการศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการซึ่งเป็นผู้บริหารของสำนักเทคโนโลยีศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

อาจารย์ประจำสาขาวิชา หมายถึง อาจารย์ที่ทำหน้าที่กำหนดเนื้อหาในการเรียนการสอน ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

นักเทคโนโลยีการศึกษา หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่ในการออกแบบระบบและผลิตสื่อการศึกษา ของสำนักเทคโนโลยีศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

เทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ทั้งฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ เทคโนโลยีสื่อสารโทรคมนาคม การจัดการข้อมูล การสืบค้นจากเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ที่สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์และมีประสิทธิภาพ